

מבט לאיראן

29 בדצמבר 2019 – 12 בינואר, 2020

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

- ◀ אירועי השבוע האחרון **עמדו בסימן ההסלמה החמורה בין איראן לארצות-הברית בעקבות חיסול מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, בתקיפה אמריקאית בבגדאד**. בתקיפה חוסלו גם סגן מפקד המיליציות השיעיות הפרו-איראניות בעיראק, אבו-מהדי אלמהנדס, וכמה אנשי כוח קדס ופעילי מיליציות שיעיות, שהיו בשירת כלי הרכב שהותקפה.
- ◀ **בתגובה ראשונה לחיסול סלימאני, שיגרו משמרות המהפכה האיראנים טילים בליסטיים לעבר בסיס עין אלאסד במערב עיראק**, בו שוהים כוחות אמריקאים. בתקיפה לא היו נפגעים אמריקאים. מנהיג איראן ח'אמנהאי הדגיש לאחר התקיפה האיראנית, כי פעולות צבאיות אינן מספיקות לצורך נקמה **וכי מה שחשוב הוא לשים קץ לנוכחות האמריקאית באזור**.
- ◀ זמן קצר לאחר חיסול סלימאני, מונה סגנו אסמאעיל קאא'ני כמחליפו בתפקיד מפקד כוח קדס. קאא'ני הבטיח לנקום את מותו של סלימאני, להמשיך בדרכו ולהסיר את ארצות-הברית מהאזור.
- ◀ בערוץ הסורי-איראני התקיימו בשבועיים האחרונים שורה של מגעים בין שתי המדינות: משלחת ראשי שבטים מסוריה הגיעה בסוף דצמבר לביקור באיראן ונפגשה עם בכירי הממשל בטהראן; יועצו הבכיר של שר החוץ האיראני ביקר בדמשק ונפגש עם בכירים סורים, בראשם הנשיא אסד; ומזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי האיראני, עלי שמח'אני, נפגש בדמשק עם יועצו לביטחון לאומי של נשיא סוריה, עלי ממלוך.
- ◀ חיסולו של קאסם סלימאני סיפק הזדמנות למפגש בין ראשי הארגונים הפלסטינים, חמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין, לבכירים איראנים. משלחות שני הארגונים, שהגיעו לטהראן כדי להשתתף בהלוויית סלימאני, נפגשו במהלך ביקורם עם מפקד כוח קדס הנכנס.

חיסול מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה¹

◀ ב-2 בינואר 2020 תקפו כלי טיס אמריקאים בבגדאד שני כלי רכב שהסיעו בכירים בכוח קדס של משמרות המהפכה. בתקיפה חוסלו קאסם סלימאני, מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, אבו-מהדי אלמהנדס, סגן מפקד המיליציות השיעיות הפרו-איראניות בעיראק, וכמה אנשי כוח קדס ופעילי מיליציות שיעיות, שהיו בשיירת כלי הרכב שהותקפה. זמן קצר לאחר חיסול סלימאני, מונה סגנו, אסמאעיל קאא'ני (Esmail Qa'ani), כמחליפו בתפקיד מפקד כוח קדס. בטקס הגעת ארונו של סלימאני לטהראן הבטיח קאא'ני לנקום את מותו, להסיר את ארצות-הברית מהאזור בתמורה למות הקדושים שלו ולהמשיך בדרכו עד לכינון שלטונו של האימאם השיעי השנים-עשר, המהדי (פארס, 6 בינואר 2020).

כלי הרכב בו נסע סלימאני לאחר התקיפה האמריקאית (תסנים, 3 בינואר 2020).

◀ בתגובה ראשונה לחיסול סלימאני, שיגרו משמרות המהפכה האיראנים למעלה מ-12 טילים בליסטיים לעבר בסיס עין אל-אסד שבמערב עיראק, שבו שוהים כוחות אמריקאים. בתקיפה לא היו נפגעים אמריקאים. בנאום שנשא ב-8 בינואר 2020, כינה מנהיג איראן, עלי ח'אמנאהי, את התקיפה האיראנית "סטירת לחי" לארצות-הברית, אך הדגיש, כי הנקמה היא עניין אחר, כי פעולות צבאיות אינן מספיקות לשם כך וכי מה שחשוב הוא לשים קץ לנוכחות האמריקאית באזור (פארס, 8 בינואר 2020).

¹ להרחבות בנוגע לתגובות באיראן בעקבות חיסול קאסם סלימאני, ראה סקירת מרכז המידע למודיעין ולטרור: "תגובות באיראן והערכה ראשונית של השפעת חיסול קאסם סלימאני, מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה", 5 בינואר 2020.

קבורת קאסם סלימאני בכרמאן (פארס, 7 בינואר 2020).

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ משלחת של ראשי שבטים מסוריה הגיעה ב-28 בדצמבר 2019 לביקור באיראן ונפגשה עם בכירי ממשל איראניים, בראשם יועצו הבכיר לעניינים בינלאומיים של מנהיג איראן, עלי-אכבר ולאיתי (Ali Akbar Velayati), ויו"ר המג'לס, עלי לאריג'אני (Ali Larijani). ולאיתי הדגיש בפגישתו עם חברי המשלחת את התנגדות איראן לכל התערבות זרה במדינות האזור והצהיר, כי איראן תיאבק כנגד מזימות האויבים ותוקפנותם, שנועדו להחליש ולפצל את מדינות האזור. הוא הביע התנגדות להקמת אזורי חיץ בסוריה ואמר, כי הדבר נועד לאפשר למדינות זרות לפצל את סוריה ולמסור לידיהן את ניהול ענייניה בניגוד לאינטרסים של סוריה. יועצו של מנהיג איראן הוסיף, כי כל שינוי בחוקה הסורית יכול להתבצע אך ורק על-ידי העם הסורי וללא התערבות זרה (פארס, 28 בדצמבר 2019).

פגישת עלי-אכבר ולאיתי עם משלחת ראשי השבטים הסורים (פארס, 28 בדצמבר 2019).

◀ יו"ר המג'לס לאריג'אני אמר בפגישתו עם חברי המשלחת, כי המשבר בסוריה הסתיים והחל עידן שיקום המדינה. הוא ציין, כי הצהרותיו של נשיא ארה"ב, דונלד טראמפ, מוכיחות, כי ארה"ב מעוניינת אך ורק בנפט של סוריה. בהתייחסו לתקיפות ישראל בסוריה אמר יו"ר המג'לס, כי הן נובעות מעצבנותה של ישראל לנוכח השבת השליטה בסוריה לידי שלטונות המדינה. חברי המשלחת הביעו את תודתם על תמיכת איראן בסוריה בשנים האחרונות (פארס, 29 בדצמבר 2019).

◀ עלי-אצער' ח'אג'י (Ali-Asghar Khaji), יועצו הבכיר של שר החוץ האיראני, קיים ב-31 בדצמבר 2019 ביקור בן יום אחד בדמשק, במהלכו נפגש עם בכירי הממשל הסורי, בראשם הנשיא בשאר אסד, ודן עימם בהתפתחויות בסוריה ובאזור ובתהליך ההסדרה במדינה. במהלך הביקור נפגש ח'אג'י גם עם שר החוץ הסורי, וליד אלמעלם, ועם סגנו פיצל מקדאד (אירנ"א, 31 בדצמבר 2019).

פגישת הנשיא אסד עם יועצו הבכיר של שר החוץ האיראני (אירנ"א, 31 בדצמבר 2019).

◀ מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי של איראן, עלי שמח'אני, נפגש ב-5 בינואר 2020 בטהראן עם עלי ממלוך, יועצו לביטחון לאומי של נשיא סוריה. ממלוך מסר לשמח'אני את תנחומי נשיא סוריה על מותו של מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, והצביע על מעמדו המיוחד בקרב המוסלמים באזור. שמח'אני הודה לממלוך על אגרת התנחומים ואמר, כי האמריקאים יבינו בקרוב שמותו של סלימאני מסוכן עבורם יותר מחייו וכי תגובת איראן תהיה בוודאות צבאית, אך לא תהיה מוגבלת לצעדים צבאיים (פארס, 5 בינואר 2020).

פגישת עלי שמח'אני עם עלי ממלוך (פארס, 5 בינואר 2020).

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ איראן גינתה את התקיפה, שביצעה ארה"ב ב-29 בדצמבר 2019 נגד יעדים של המיליציה השיעית העיראקית "גדודי חזבאללה" בגבול עיראק-סוריה. המתקפה באה בתגובה לשיגור עשרות טילים על-ידי המיליציה לבסיס עיראקי ליד העיר כרכוכ ב-27 בדצמבר 2019, שבה נהרג אזרח עובד קבלן אמריקאי וכמה חיילים נפצעו. דובר משרד החוץ האיראני, עבאס מוסוי (Abbas Mousavi), אמר, כי המתקפה הצבאית האמריקאית נגד עיראק היא מעשה טרור וכי איראן מגנה אותה בחריפות. הוא דרש מארה"ב לכבד את עצמאותה, ריבונותה ולכידותה הטריטוריאלית של עיראק ולחדול מהתערבותה בענייניה הפנימיים. הוא הוסיף, כי המתקפה נגד הכוחות, שנלחמו משך שנים נגד הטרוריסטים של דאעש, מוכיחה פעם נוספת, כי ארה"ב משקרת בטענתה כי היא נאבקת נגד דאעש והצהיר, כי על ארה"ב לקחת אחריות על צעדיה הבלתי-חוקיים (איסנ"א, 30 בדצמבר 2019). דובר ממשלת איראן, עלי רביעי (Ali Rabei), התייחס, אף הוא, למתקפה האמריקאית והכחיש מעורבות איראנית כלשהי בתקיפת הבסיס הצבאי בסמוך לכרכוכ. הוא ציין, כי טענה כזו ללא הוכחה כלשהי אינה יכולה להצדיק הפצצה והרג של אזרחים בניגוד לחוק הבינלאומי. הוא הזהיר, כי המתקפה האמריקאית רק תגביר את השנאה כלפי הכובשים האמריקאים ואת חוסר הביטחון (פארס, 30 בדצמבר 2019).

◀ בעקבות התקיפה האמריקאית פרסמו משמרות המהפכה הודעה מיוחדת, בה גינו את הפעולה והדגישו את "זכותם הטבעית" של העם והכוחות העיראקים בהתאם לחוק הבינלאומי לנקום עליה. בהודעה נאמר, כי התקיפה מהווה הפרת הריבונות העיראקית והוכחה נוספת לכך שארה"ב היא הגורם המרכזי לחוסר הביטחון ולכאוס באזור וכי רק הוצאת "הטרוריסטים הכובשים האמריקאים" תבטיח את היציבות והביטחון בעיראק. עוד נאמר בהודעה, כי אל ל"יישות הציונית" לשמוח לנוכח התקיפה האמריקאית, משום שיבוא יום וזעמה של חזית ההתנגדות תפגע בכובשי ירושלים (תסנים, 30 בדצמבר 2019).

◀ מנהיג איראן, עלי ח'אמנהאי, התייחס לתקיפה האמריקאית בעיראק בנאום, שנשא ב-1 בינואר 2020. ח'אמנהאי גינה את התקיפה ואמר, כי ארה"ב מבקשת לנקום במיליציות השיעיות על פעילותן נגד דאעש, שהוקם, לדבריו, על-ידי האמריקאים. הוא דחה את טענת נשיא ארה"ב, שהטיל את האחריות לתקיפת השגרירות האמריקאית בבגדאד על איראן, ואמר, כי עמי האזור שונאים את ארה"ב בשל הפשעים שביצעה וכי אם איראן רוצה להילחם במדינה כלשהי, היא תעשה זאת בגלוי (פארס, 1 בינואר 2020).

◀ הערוץ האמריקאי בשפה הערבית אלחרה (AlHurra) דיווח (2 בינואר 2020) מפי מקורבים לבכיר ביטחוני עיראקי ולמפקד בכיר במיליציות השיעיות העיראקיות, כי מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, הוא שתכנן את המתקפה נגד שגרירות ארה"ב בבגדאד. על-פי דיווח זה, ביצוע התקיפה התאפשר בזכות שיתוף פעולה עם בכיר ביטחוני בממשל המרכזי בבגדאד, שאיפשר את כניסת אנשי המיליציות השיעיות למתחם המאובטח בו שוכנת השגרירות. עוד נמסר בדיווח, כי קצין בכוח קדס של משמרות

המהפכה המכונה אלחאג' חאמד השתתף בפגישה עם בכירי המיליציות השיעיות הפרו-איראניות בה תוכננה המתקפה.

◀ נשיא עיראק, ברהם צאלח (Barham Saleh), נפגש ב-30 בדצמבר 2019 עם שגריר איראן בבגדאד, אירג' מסג'די (Iraj Masjedi), ודן עימו בהתפתחויות הפנימיות בעיראק לאור המשך המחאה והמבוי הסתום הפוליטי וביחסים בין שתי המדינות. בהודעה מטעם נשיאות עיראק נאמר, כי נשיא עיראק ושגריר איראן הדגישו את הצורך לשמר את יציבותה ועצמאותה של עיראק ללא התערבות זרה (איסנ"א, 30 בדצמבר 2019).

פגישת נשיא עיראק עם שגריר איראן בבגדאד (איסנ"א, 30 בדצמבר 2019).

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ משלחת חמאס בראשות ראש הלשכה המדינית של חמאס, אסמאעיל הניה, הגיעה ב-6 בינואר 2020 לטרהאן כדי להשתתף בהלוויית מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני. במשלחת השתתפו גם סגנו של הניה, צאלח אלעארורי, וחברי הלשכה המדינית של חמאס, עזת אלרשק ומוסא אבו-מרזוק. במהלך ביקורם באיראן נפגשו חברי המשלחת עם מפקד כוח קדס הנכנס, אסמאעיל קאא'ני (מהר, 6 בינואר 2020). בדברי ההספד שנשא הניה בהלוויה הוא גינה את "הפשע הנבזה", שביצעו האמריקאים, והביע הערכה רבה לתרומתו של סלימאני ל"התנגדות" בהדגישו, כי זו תימשך ולא תדעך עד סילוק "הכובשים" מארצם ומירושלים (ערוץ היוטיוב של EREM NEWS, 6 בינואר 2020). טרם בואו לטרהאן, שוחח הניה עם שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף, והביע בפניו את תנחומיו על מות סלימאני. הוא שיבח את התפקיד, שמילא סלימאני, בתמיכה בהתנגדות ובעמידתו לצד זכויות העם הפלסטיני בכל התחומים. שר החוץ זריף הודה להניה על דבריו והדגיש, כי איראן תמשיך לתמוך בעם הפלסטיני ובהתנגדותו (איסנ"א, 5 בינואר 2020). משלחת הג'האד האסלאמי בפלסטין בראשות מזכ"ל הארגון, זיאד אלנח'אלה, וסגנו אכרם אלעג'ורי, הגיעה, אף היא, להשתתף בהלוויה בטרהאן (רדיו נור, 6 בינואר 2020).

◀ חברי שתי משלחות ביקרו גם בביתו של קאסם סלימאני וניחמו את משפחתו (אתר חמאס, 6 בינואר 2020). במהלך ביקור התנחומים ציין הניה, כי לסלימאני היה תפקיד מרכזי ורב חשיבות בתמיכה ב"התנגדות" הפלסטינית. לדבריו גילה סלימאני מעורבות ישירה בהתנגדות, עימה כרת ברית אסטרטגית והוא התייחס

אליה כאל "חוד החנית" בהתמודדות עם ישראל. הניה הוסיף כי ההמונים באיראן ובעיראק שהשתתפו במסע ההלוויה של סלימאני הם בבחינת משאל עם המוכיח כי אופציית ההתנגדות שוכנת בלב האומה (ערוץ אלעאלם, 6 בינואר 2020).

**פגישת משלחת חמאס עם מפקד כוח קדס הנכנס
(משרק ניוז, 6 בינואר 2020).**